

ביניהן. הגלעין ההיסטורי נמצא על הגבעה הדרומית מבין השתיים, בקצה שלוחה הגולשת צפונה ומערבה מ"ארד" אס-סלייבה" (שם הרכס עליו נבנתה גילה, משמעות: האדמה הקשה). מנקודה זו התפתח הכפר דרומה במעלה השלוחה.

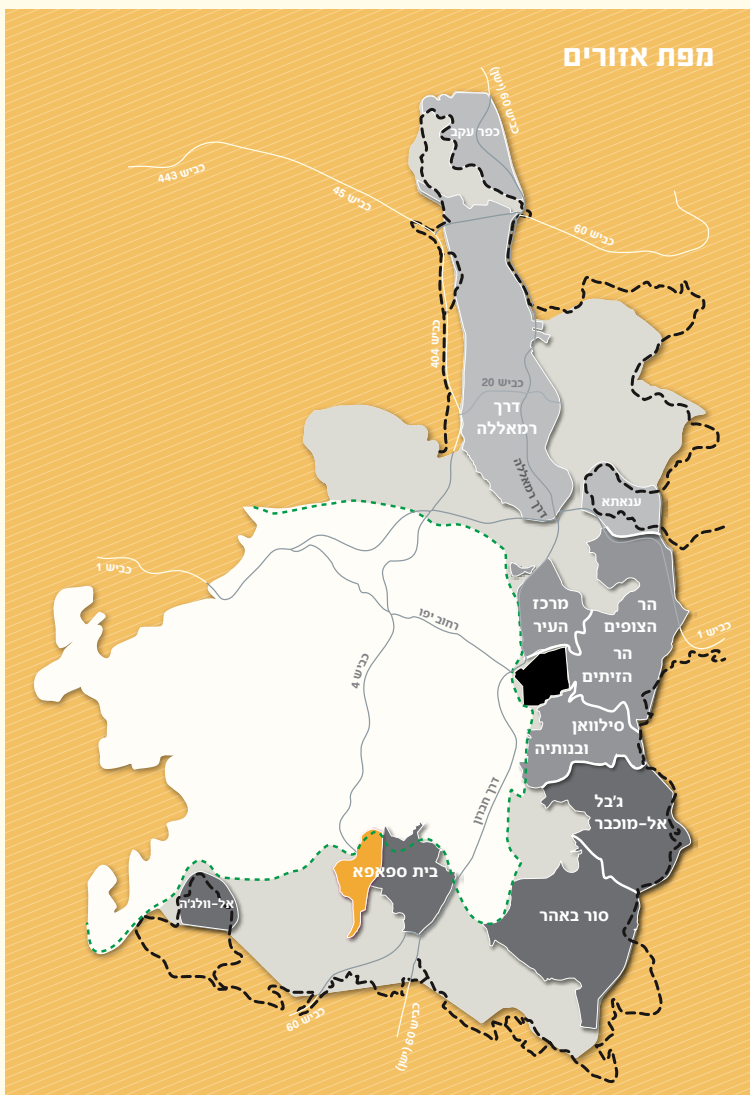
כבר בשנות ה-70 החל להתפתח מוקד בנייה נוסף על גבעת אד' - ד' הרה הצפונית והמרוחקת ומאוחר יותר החלה בנייה גם על המדרון המזרחי המזרחי. מאז שנות ה-70, עת התגוררו בשרפאת כ-100 תושבים בלבד, גדלה האוכלוסייה, בין היתר עקב הגירה לתחומה. שרפאת, כמו בית ספאפא, הינה יעד מועדף על פלסטינים אזרחי ישראל (בעיקר מהצפון) המעוניינים להשתקע בירושלים. בנוסף, מאז בניית מכשול ההפרדה, פלסטינים-ירושלמים רבים, שהם תושבי קבע בישראל, היגרו אל השכונות הפלסטיניות של העיר אשר נכללו בצד הישראלי של המכשול, ובכלל זאת לשרפאת. מיקומה של שרפאת, ליד שכונות ישראליות, ובהן תשתיות ושירותים כנדרש, וליד אזור התעשייה תלפיות, הכולל גם אפשרויות תעסוקה ומסחר, מקנה לה את מעמדה כאחת השכונות האטרקטיביות בירושלים המזרחית. כיום, ישנם בתוך השכונה שטחים פנויים רבים, במיוחד בהשוואה לשכונות פלסטיניות אחרות בירושלים המזרחית, ובשנים האחרונות ניכרת בה האצה של בנייה ופיתוח.

רקע על שרפאת

שכונת שרפאת נמצאת בחלקה הדרומי של ירושלים המזרחית, ויחד עם בית ספאפא הסמוכה, מנותקת מהרצף הגיאוגרפי של השכונות הפלסטיניות האחרות. ממזרח גובלת השכונה בדרך דב יוסף ("העלייה לגילה"), מצפון בקו הירוק (העובר בנחל רפאים), ממערב בשטחים הפתוחים הקובעים את גבול השטח הבנוי של העיר, ומדרום בגילה (שכונה ישראלית שנבנתה מעבר לקו הירוק אחרי 1967, בחלקה על קרקע שהופקעה מתושבי שרפאת). עיריית ירושלים רואה בבית-ספאפא ושרפאת יחידה אחת, אשר לה מינהל קהילתי אחד ומוסדות חינוך משותפים. לשתי השכונות תוכנית מתאר אחת, ישנה שעברה שינויים רבים לאורך השנים. למרות הקשרים בפועל, שתי השכונות מנותקות זו מזו ומתפקדות כיחידות נפרדות. הדרך הראשית המובילה לגילה (דב יוסף) נסללה על אדמות שרפאת ובית ספאפא וקובעת את הגבול ביניהן.

בעבר הייתה שרפאת כפר חקלאי קטן לצד ערוץ נחל רפאים. מקור שם הכפר במילה הערבית "שרף", שפירושה מקום גבוה שאפשר לצפות ממנו. ואכן, השכונה משקיפה מזרחה על בית ספאפא הסמוכה וצפונה על נחל רפאים. אדמות הכפר משתרעים על שתי גבעות ועל המדרון המתון הפרוס

נתונים
אוכלוסייה 3,000
שטח 973 דונם

התוכניות המאושרות בשרפאת

636.9 דונם	חלק מתוכנית מתאר מס' 2317 לבית ספאפא ושרפאת
179.5 דונם	תוכנית מתאר מס' 3365 לצפון שרפאת
37.3 דונם	חלק מתוכנית מתאר מקומית מס' 62 למערב ירושלים
48.4 דונם	חלק מתוכנית מס' 5322 לפארק קק"ל
902.1 דונם	סה"כ שטח מתוכנן
70.9 דונם	שטח לא מתוכנן
973.0 דונם	סה"כ שטח

בנוסף, אושרה תוכנית מתאר נוספת (מס' 4552) ששינתה את התוכנית השכונתית (מס' 2317) ואושרו כ-7 תוכניות מפורטות אשר שינו ברובן את תוכנית המתאר של צפון שרפאת, אחת מהן על שטח של כ-33 דונם. כל זאת מבלי להוסיף שטח לשכונה.

ייעודי קרקע מול שימושים בתוכניות מאושרות

שימוש בפועל	תוכניות		ייעוד
	%	דונמים	
ברוב שטח השכונה מותרת בנייה דלילה יחסית. בגלעין הכפר, לאורך רחוב דב יוסף ובחלק משכונת אד'-ד'הרה, מותרת בנייה מעט יותר אינטנסיבית. בפועל נפח הבינוי הקיים אינו חורג מהמותר ואולם, בשל העדר רישום מקרקעין ובעיה בהוכחת הבעלות על הקרקע, נעשה הבינוי לעיתים ללא היתרים. בשנים האחרונות נבנו מספר פרויקטים למגורים ואושרו תוכניות נקודתיות עם זכויות בנייה מוגדלות.	34	330	מגורים*
בתוכניות השכונתית הוקצו שני שטחים גדולים כשטח נוף פתוח. שטחים אלה מלווים את גבולה המערבי והדרומי של השכונה ותוחמים אותה למעשה (ראו: האיום ה"רוק"). בחלקם, משמשים השטחים הללו לחקלאות. בנוסף, הוקצו כ-11 מגרשים קטנים כשטחים ציבוריים פתוחים, אשר לא פותחו למעט מגרש אחד שמשמש כמגרש כדורסל. כמו כן, מספר דרכים המשמשות את התושבים בפועל סומנו כשטחים פתוחים.	35	341	שטחים פתוחים
בעוד ששטחים נרחבים מהשכונה הוקצו לפיתוח דרכים, בפועל מעטים מהכבישים המתוכננים פותחו. במידה ויפותחו, הכבישים המתוכננים בחלק מהמקרים אינם חופפים את הכבישים הקיימים ולעיתים אינם בני מימוש בתוואי המאושר מאחר ובנויים בהם בתים. הכבישים הקיימים בשטח לא מתוחזקים ומהווים סכנה לתושבי הכפר. במקום לשפר ולשדרג את מערכת הדרכים השכונתית, פועלת עיריית ירושלים לביצוע עורק תחבורה עירוני ראשי המופיע בתוכניות לשכונה אך אינו מיועד לשיפור רמת החיים של תושביה (ראו: כביש 4 דרום).	18	177	דרכים
התוכניות השכונתיות מייעדות שבעה מגרשים עבור מבני ציבור, לשימוש כבתי ספר וגני ילדים. אף אחד מהם לא פותח, ללא סיבה נראית לעין. ילדי שרפאת לומדים בבית ספאפא.	5	45	מבני ציבור
כולל שטחים לא מתוכננים.	8	80	אחר
	100	973	סה"כ

* במרבית צפון שרפאת, מותרים 50% בניה, בבניה דלילה של עד שתי קומות. ברצועה העוטפת את דרום שרפאת ממערב ומדרום, מותרים 70% בניה בשתי קומות. במרכז הכפר ההיסטורי, אחוזי הבנייה המותרים הם 90% בניה בשלוש קומות, ובשטחים הסמוכים לכביש 4 דרום מדרום ומצפון מותרים 120% בניה בארבע קומות.